C/2025/6668

11.12.2025

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 artikli 15 lõike 4 kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine

(C/2025/6668)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 ([1]) artikliga 17 on ette nähtud, et kolme kuu jooksul pärast käesoleva avaldamise kuupäeva võivad liikmesriigi või kolmanda riigi asutused või õiguspärast huvi omav füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või asukoht on kolmandas riigis, esitada komisjonile vastuväite.

KOONDDOKUMENT

Põllumajandustoodete päritolunimetused ja geograafilised tähised

„Sapin de Noël du Morvan“

ELi nr: PGI-FR-03379 – 16.12.2024

1. **Nimetus(ed)**

„Sapin de Noël du Morvan“

2. **Geograafilise tähise tüüp**

KPN ☐ KGT ☒

3. **Riik, kuhu määratletud geograafiline piirkond kuulub**

Prantsusmaa

4. **Põllumajandustoote kirjeldus**

4.1. *Põllumajandustoote klassifikatsioon vastavalt kombineeritud nomenklatuuri rubriigile ja koodile, nagu on osutatud määruse (EL) 2024/1143 artikli 6 lõikes 1*

06 – ELUSPUUD JA MUUD TAIMED; TAIMESIBULAD, -JUURED JMS; LÕIKELILLED JA DEKORATIIVNE TAIMMATERJAL

0604 – Taimelehed, oksad ja muud taimeosad (õiteta ja õienuppudeta) ning heintaimed, samblad ja samblikud lillekimpude valmistamiseks ja kaunistuseks (värsked, kuivatatud, värvitud, pleegitatud, impregneeritud või muul viisil töödeldud)

4.2. *Registreeritud nimetusega põllumajandustoote kirjeldus*

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ on mahalõigatud või potti istutatud dekoratiivpuu, mida tarbijad on traditsiooniliselt kasutanud oma kodude kaunistamiseks jõulude ajal.

Jõulupuud „Sapin de Noël du Morvan“ pakutakse mahalõigatuna või potti istutatuna. Puu võib olla järgmist liiki:

— *Abies nordmanniana* (Kaukaasia nulg);

— *Abies procera* (ka *Abies nobilis*) (hõbenulg);

— *Picea abies* (harilik kuusk).

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1143, milles käsitletakse veinile, piiritusjookidele ja põllumajandustoodetele antavaid geograafilisi tähiseid ning põllumajandustoodete garanteeritud traditsioonilisi tooteid ja vabatahtlikke kvaliteedimõisteid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2019/787 ja (EL) 2019/1753 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1151/2012 (ELT L, 2024/1143, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ välimus peab vastama järgmistele nõuetele:

— tasakaalus ja sümmeetriline kuju;

— korrapärased ja tihedad oksad;

— sügavrohelised okkad hariliku kuuse ja Kaukaasia kuuse puhul ning sinakasrohelised okkad hõbenulu puhul;

— hea värske välimus, mis tuleneb hiljutisest raiest või juurtega ülesvõtmisest.

Mahalõigatud jõulupuu kõrgus on 40 cm kuni 15 m ja potis jõulupuu kõrgus on 60 cm kuni 2 m.

Lubatud ei ole mullapallidega puud ega puud, mis on flokeeritud, kaetud härmatisega või jäätunud või mida on töödeldud värvainega.

Nõuded välimusele

Jõulupuul „Sapin de Noël du Morvan“ kõrgusega 40 cm kuni 3 m on järgmised omadused.

Omadus	Nõue
Värv	Ühtlane kogu puu ulatuses.
Kuju	Laiuse ja kõrguse suhe on vahemikus 0,5 ja 1.
Tihedus	Männased ja sõlmed peavad olema ühtlaselt jaotunud kogu puu kõrguses ning neid peab olema piisavalt, et tagada suur tihedus.
Tüvi	Üks tüvi puu keskel.
Juhtvõrse	Juhtvõrse peab olema sirge [tipuosa]; see võib siiski olla kergelt kumer või kõver, kui kalle vertikaalteljest ei ületa 20°. See peab olema sama pikk kui kõige ülemise männase oksad või neist kuni kaks korda pikem.
Sümmeetria	Puu on kujult sümmeetriline, selle oksad jaotuvad ühtlaselt ümber tüve. Igal männasel peab olema vähemalt neli ühepikkust oksa; oksi võib olla vähem, kui sõlmevahedes olevad oksad tagavad samaväärse [visuaalse] tulemuse.

Jõulupuul „Sapin de Noël du Morvan“, mille kõrgus on üle 3 meetri, aga alla 15 meetri, on järgmised omadused.

Omadus	Nõue
Värv	Ühtlane kogu puu ulatuses.
Kuju	Laiuse ja kõrguse suhe on vahemikus 0,4 ja 0,9.
Tihedus	Männased ja sõlmed peavad olema ühtlaselt jaotunud kogu puu kõrguses ning neid peab olema piisavalt, et tagada suur tihedus.
Tüvi	Üks tüvi puu keskel.
Sümmeetria	Puu on kujult sümmeetriline, selle oksad jaotuvad ühtlaselt ümber tüve.

Jõulupuul „Sapin de Noël du Morvan“ võib olla väike kahjustus ühes kohas ja üks väike defekt.

Kahjustuste ja defektide liigitamist suureks või väikeseks on selgitatud allpool.

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ kõrgusega 40 cm kuni 3 meetrit.

Omadus	Defekt/kahjustus	Suur/väike
Oksad on kaetud sambliku ja/või samblaga.	Kahjustus	Väike
Okkad ei jaotu korrapäraselt.	Kahjustus	Väike
Mõned oksad on murdunud või kuivanud.	Kahjustus	Suur
Vetikate jäägid või putukate või loomade põhjustatud väiksemad kahjustused.	Kahjustus	Väike
Okste ja sõlmede korrapärase jaotamise tagamiseks ei tohi sõlmevahed oma pikkuselt ületada eelmise aasta kasvu rohkem kui kaks korda.	Defekt	Suur
Puu värv on ebaühtlane.	Defekt	Väike
Laiuse/kõrguse suhe jääb vahemikku 1 ja 1,33 või 0,3 ja 0,5.	Defekt	Väike
Puul on mitu tüve.	Defekt	Suur
Juhtvõrse kalle vertikaalteljest on üle 20°.	Defekt	Suur
Juhtvõrse ei ole nõutava pikkusega.	Defekt	Väike
Puu ei ole piisavalt sümmeetrilise kujuga: sellel on vähem kui neli oksa männase kohta ning sõlmevahedes ei ole piisavalt oksi defekti varjamiseks.	Defekt	Suur

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“, mille kõrgus on üle 3 m, kuid mitte üle 15 m.

Omadus	Defekt/kahjustus	Suur/väike
Puu värv on ebaühtlane.	Defekt	Väike
Laiuse/kõrguse suhe on vahemikus 0,4 ja 0,9.	Defekt	Suur
Puul on mitu tüve.	Defekt	Suur
Männased ja sõlmed ei ole kogu puu kõrguses ühtlaselt jaotunud ning neid ei ole piisavalt, et tagada suur tihedus.	Defekt	Suur
Puu ei ole oma üldiselt kujult sümmeetriline ja selle oksad ei jaotu tüve ümber korrapäraselt.	Defekt	Suur
Mõned oksad on raie või transportimise käigus murdunud.	Kahjustus	Väike

4.3. *Erandid sööda hankimisel (üksnes kaitstud päritolunimetusega loomsete toodete puhul) ja piirangud tooraine hankimisel (üksnes kaitstud geograafilise tähisega töödeldud toodete puhul)*

—

4.4. *Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas*

KGT märgisega jõulupuude tootmisega seotud tegevused (istutamine, kasvatamine, märgistamine, raie ja juurtega ülesvõtmine) peavad aset leidma KGT geograafilises piirkonnas.

4.5. *Registreeritud nimetusega põllumajandustoote pakendamise, viilutamise, riivimise jm erieeskirjad*

Pakendamine peab aset leidma geograafilises piirkonnas, et vältida toote kahjustamist lähetamise ajal ja seega hoida seda tervena. Pakendamine peab võimaldama hoida oksad tüvel korrapärases asendis, nii et need transportimise käigus ei põimuks ega kahjustuks (ei murduks ega kaotaks okkaid).

4.6. *Registreeritud nimetusega põllumajandustoote märgistamise erieeskirjad*

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ on äratuntav märgistuse abil, mis sisaldab järgmist:

— viide kaitstud geograafilisele tähisele „Sapin de Noël du Morvan“;

— kvaliteediasutuse Excellence Végétale kontaktandmed;

— turule lastud liigi nimi (üldnimetus ja ladinakeelne nimetus);

— tootja identifitseerimisandmed;

— puu kõrgus.

5. **Geograafilise piirkonna täpne määratlus**

Geograafilise piirkonna moodustavad järgmiste departemangude järgmised kommuunid.

Côte-d'Or

Aisy-sous-Thil, Bard-le-Régulier, Blanot, Brazey-en-Morvan, Champeau-en-Morvan, Dompierre-en-Morvan, Juillenay, Lacour-d'Arcenay, Liernais, Ménessaire, Molphey, (La) Motte-Ternant, Montigny-Saint-Barthemy, Montlay-en-Auxois, Précy-sous-Thil, (La) Roche-en-Brenil, Rouvray, Saint-Andeux, Saint-Didier, Saint-Germain de Modéon, Saint-Martin-de-la-Mer, Saulieu, Savilly, Sincey-les-Rouvray, Thoisy-la-Berchère, Vianges, Vic-sous-Thil, Villargoix ja Villiers-en-Morvan.

Nièvre

Alligny-en-Morvan, Arleuf, Avrée, Bazoches, Blismes, Brassy, Cervon, Chalaux, Château-Chinon (Campagne), Château-Chinon (Ville), Châtin, Chaumard, Chiddes, Corancy, Dommartin, Dun-les-Places, Dun-sur-Grandry, Empury, Fâchin, Fléty, Gâcogne, Gien-sur-Cure, Glux-en-Glenne, Gouloux, Larochemillay, Lavault-de-Frétoy, Lormes, Luzy, Marigny-l'Église, Mhère, Millay, Montigny-en-Morvan, Montreuillon, Montsauche-les-Settons, Moulins-Engilbert, Mouron-sur-Yonne, Moux-en-Morvan, Onlay, Ouroux-en-Morvan, Planchez, Poil, Pouques-Lormes, Préporché, Saint-Agnan, Saint-André-en-Morvan, Saint-Brisson, Saint-Hilaire-en-Morvan, Saint-Honoré-Les-Bains, Saint-Léger-de-Fougeret, Saint-Martin-du-Puy, Saint-Péreuse, Sémelay, Sermages, Vauclaix ja Villapourçon.

Saône-et-Loire

Anost, Autun, Barnay, Brion, Broye, (La) Celle-en-Morvan, (La) Chapelle-Sous-Uchon, Charbonnat, Chissey en Morvan, (La) Comelle, Cussy en Morvan, Dettey, Étang-sur-Arroux, (La) Grande-Verrière, Laizy, Lucenay-l'Évêque, Mesvres, (La) Petite-Verrière, Roussillon-en-Morvan, Saint-Didier-sur-Arroux, Saint-Léger-sous-Beuvray, Saint-Nizier-sur-Arroux, Saint-Prix, Sommant, (La) Tagnière, Thil-sur-Arroux ja Uchon.

Yonne

Avallon, Beauvilliers, Bussières, Chastellux-sur-Cure, Cussy-les-Forges, Domecy-sur-Cure, Island, Magny, Pontaubert, Quarré-les-Tombes, Saint-Brancher, Saint-Germain-des-Champs, Saint-Léger-Vauban ja Sainte-Magnance.

6. **Seos geograafilise piirkonnaga**

Loodustegurid

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ ja geograafilise piirkonna vaheline seos põhineb asjaolul, et selle erilise kvaliteedi tingib geograafiline piirkond

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ geograafilise piirkonna piiritlus põhineb mullastiku, kliima ja ajalooga seotud kriteeriumidel. Piirkond asub Morvani graniidimassiivil ehk Keskmassiivi põhjapoolses osas. Piirkonna kõrgus suureneb järk-järgult põhja-lõuna suunal ja kulmineerub Morvani kõrgeimas punktis Haut Folin (901 meetrit). Piirkonna keskmine kõrgus on 600 meetrit.

Praeguse pinnase moodustavad graniidi murenemise tagajärjel tekkinud happelised pruunmullad. Need mullad on põllumajanduslikus mõttes viletsad ja neil on järgmised omadused:

— liivsavimullale omane tekstuur;

— happelisus: pH 4–5;

— selliste keemiliste ühendite suur nappus nagu fosforhape ja katioonid;

— pinnakihi suur katioonide neelamismahutavus (20 mg/100 g), mis sügavuse suurenedes kiiresti väheneb, langedes liivases kihis mõne milliekvivalendi tasemele;

— veevarud: üle 1 mm vett 1 cm mulla kohta.

Morvani piirkonnas on „pikk ja karm talv, hiline kevad ning kuum, kuid lühike suvi“ (Sirugue 2008, „Le Morvan, inventaire cartographique des paysages et du patrimoine naturel“ [Morvan – maastike ja looduspärandi kaardistamine]). Ilm erineb aastate lõikes märkimisväärselt. Seda iseloomustavad suur sademete hulk, mõõdukad temperatuurid ja sagedased külmad.

Morvanis võib sademete hulk aastate lõikes erineda kaks korda. Morvani esimesel kõrgendikul, mis suudab Atlandi ookeani rannikult tulevaid pilvi blokeerida, on sademete hulk keskmiselt 1 000 mm aastas, mis jaguneb 200 päeva peale.

Sademete hulk kõrguse suurenedes kasvab ning on 300–400 meetri kõrgusel keskmiselt 800 mm aastas ja üle 900 meetri kõrgusel üle 1 600 mm aastas. Selle hooajaline jaotumine on samuti erinev: kuivem hooaeg kestab märtsist oktoobrini ning niiskem hooaeg novembrist veebruarini.

Keskmised temperatuurid on ookeanilähedasest kliimast tingituna mõõdukad. Need jäävad talvel vahemikku −2 °C kuni + 4 °C ja suvel vahemikku + 10 °C kuni + 25 °C. Need keskmised temperatuurid kõiguvad aga suures vahemikus, mõnikord päeva jooksul rohkem kui 20 °C võrra. Öökülmad on mõnikord tugevad ja väga sagedased; neid esineb keskmiselt 100 päeval aastas. Augustis ei ole veidi allapoole külmumistemperatuuri jäävad temperatuurid orupõhjas sugugi haruldased.

Inimtegurid

Jõulupuu idee pärineb ajalooliselt protestantlikust kultuurist, eelkõige Saksamaalt ja Skandinaaviast, kus see kultuur oli laialdaselt kanda kinnitanud juba 16. sajandil. Prantsusmaal kujunes jõulupuutraditsioon välja pärast teist maailmasõda ja Saksamaa okupatsiooni, eelkõige Pariisis. Tänu tihedatele kaubandussidemetele pealinnaga, mida võimaldas jõetransport, sai Morvan sellest uuest nõudlusest kasu, kasvatades puid ajal, mis muidu oli põllumajanduse jaoks keeruline. Metsaraie tulemusena saadud kuusepuud saadeti Pariisi turule.

Nõudlus kasvas aga kiiresti ja metsaraiest saadud puudest varsti enam ei piisanud. Siis sai alguse jõulupuude kasvatamine sellisel kujul, nagu seda tänapäeval teame, ja hakkas kiirel sammul arenema. Üha rohkem metsamaa omanikke kasutas võimalust ja hakkas tegelema jõulupuude kasvatamisega kas lisaks muudele tuluallikatele või siis põhitegevusena. Samuti mitmekesistasid Morvani põllumajandustootjad oma tegevust ja hakkasid kasvatama jõulupuid, kasutades selleks oma kõige kehvemaid, ent jõulupuude kasvatamiseks sobivaid põllumajanduslikke maatükke.

Mõnel juhul enam kui viie tootjapõlvkonna jooksul on viljelusmeetodid järk-järgult paranenud. Spetsiifiline oskusteave on järk-järgult koondunud ja seda on põlvest põlve edasi antud. Kõik jõulupuu tootmise etapid alates istutamisest leiavad aset Morvanis. Mõned puukoolid on ka spetsialiseerunud noorte taimede kasvatamisele, ent siiani ei saa selle piirkonna tootjad tegutseda täiesti sõltumatult. Välja on kujunenud terviklik sektor, kus paljud ettevõtjad tegelevad jõulupuude tootmist toetava tegevusega, näiteks puidust kuusejalgade tootmise, sisendite tarnimise ja masinate pakkumisega jne.

Toote eripära

Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ iseloomulikud omadused on järgmised:

— tasakaalus ja sümmeetriline kuju ning üks sirge tüvi;

— korrapärased ja tihedad oksad ning sirge ja proportsionaalne juhtvõrse;

— ühtlane värv kogu puu ulatuses: sügavroheline hariliku kuuse ja Kaukaasia kuuse puhul ning sinakasroheline hõbenulu puhul;

— raiejärgne hea värske välimus ja okaste pealpüsivus.

Põhjuslik seos

Morvani mägede geograafiline asukoht koos sealse mullastiku ja kliimaga tagab puudele ideaalsed kasvutingimused. Tootjad on sellel Burgundia graniidimassiivil kasvatanud jõulupuid peaaegu terve sajandi. Nende oskusteave koos sobiva geograafilise asukohaga võimaldab kasvatada kvaliteetseid puid. Tootjate oskusteave kajastub puude kasvuea jooksul kasutatavates puude lõikuse viisides: topelt juhtvõrsete eemaldamine, tüve alumise osa harvendamine, tiheduse suurendamine puude külglõikamise teel või ka võrsete eemaldamine. Oma roll on ka tootja nn oskuslikul silmal, mis aitab valida puud individuaalse märgistuse alusel.

Tootjad tegutsevad Morvani piirkondliku rahvuspargi aladel, mistõttu on ka keskkonnasõbralike tavade järgimine nende jaoks eriti oluline. Morvani ökosüsteemi ja eelkõige sealsete muldade kaitseks on puude müük koos mullapalliga keelatud. Selle keelu eesmärk on vältida Morvani pinnase eemaldamist ja mulla vaesumist. Potti istutatud puude puhul kasutatakse komposti. Lisaks on see geograafiline keskkond soodne väga suurte puude kasvatamiseks. Välja on kujunenud ka puistu majandamise alased eriteadmised, mille tulemusena kasutatakse teatavaid maatükke väga suurte puude kasvatamiseks. Aastate jooksul ja raietööde käigus valivad tootjad välja puud, mis lastakse kasvada väga suureks.

Suhteliselt viletsate muldade tõttu kasvavad puud mõõdukas tempos. Kasvatatavad puud on ühetaolised ja nende männased paiknevad tihedalt lähestikku. Tihedust saab suurendada sobivate puude lõikuse meetodite abil. Jõulupuu „Sapin de Noël du Morvan“ kvaliteet tuleneb eelkõige selle külmakindlusest.

Külmakindluse tagab nende kohanemismehhanism, mis hakkab tööle, kui päevad lühenevad ja sügisesed temperatuurid langevad alla 5 °C. See kohanemismehhanism intensiivistub, kui temperatuur langeb veidi alla külmumistemperatuuri. See nähtus on Morvanile iseloomulike karmide kliimatingimuste tõttu puudele väga kasulik.

Niisugused tingimused sunnivad puud väga varases etapis ehk enne raiet puhkeseisundisse. Sellel puhkeseisundil on aga väga kasulik mõju okaste pealpüsivuse ja rohelise värvi säilimise seisukohast. Puude värskust aitab säilitada ka nende hiljutine raie või juurtega ülesvõtmine.

Praegu on Morvan Prantsusmaa suurim jõulupuude tootmispiirkond, kus on üle 1 500 hektari istandusi. Ligikaudu 100 tootjat, kellel on tänu ressursside ühendamisele kujunenud märkimisväärne oskusteave ja kes on saavutanud ainulaadse omavahelise koostoime, toodavad igal aastal ligikaudu 1,2 miljonit jõulupuud.

See tegevus on ebasoodsas olukorras oleva maapiirkonna jaoks majanduslikult väga oluline. Iga nelja aasta järel juunis toimub Saulieus jõulupuumess Sapin Expo. Sellest on kujunenud üritus, kust ei soovi puududa ükski jõulupuuvaldkonna asjatundja Morvanist ega mujalt.

Jõulupuust „Sapin de Noël du Morvan“ on saanud piirkonna võimas sümbol. Tähist „Sapin de Noël du Morvan“ kandvad jõulupuud kaunistavad jõulude ajal Pariisi kõige austusväärsemaid kohti, näiteks senatihoonet ja Pariisi ooperiteatrit. Morvani piirkonna uhke esindajana on Prantsusmaa jõulupuutootjate liit (AFSNN) juba aastaid tarninud hõbenulu kaunistama Elysée palee peahoovi.

Viide avaldatud geograafilise tähisega toote tootespetsifikaadile:

https://extranet.inao.gouv.fr/fichier/CDCSapinNoelMorvan-250702.pdf.